

De spaardrift van de Belgen

Over de periode 1970-1994 bedroeg de spaarquote van de Belgische gezinnen en bedrijven nagenoeg 24 procent van het bbp. Het sparen van de gezinnen was hierbij goed voor ruim 14 procent van het bbp, hetgeen neerkomt op een gemiddelde spaarquote van 18,6 procent in termen van het beschikbare gezinsinkomen. Vergeleken met het Europese gemiddelde presteren de Belgische gezinnen bovenmaats wat sparen betreft. Het beeld van de 'Belgian dentist' heeft blijkbaar een ruimer toepassingsdomein dan dit van de tandarts die koortsachtig op zoek is naar beleggingsmogelijkheden. Het is bovendien opmerkelijk dat de reeds hoge spaarquote van de Belgische gezinnen sedert het begin van de jaren negentig verder toegenomen is, en momenteel ruim twintig procent van hun beschikbaar inkomen bedraagt.

De keerzijde van deze toegenomen spaardrift is uiteraard een zwakke particuliere consumptie: sedert het begin van de jaren negentig hinkt de consumptie van gezinnen de toename van hun beschikbaar inkomen achterna. De voornaamste bron van de groei in de voorbije jaren was bijgevolg te zoeken bij de uitvoer, vermits de bedrijfsinvesteringen evenmin blijk gaven van een uitgesproken vitaliteit.

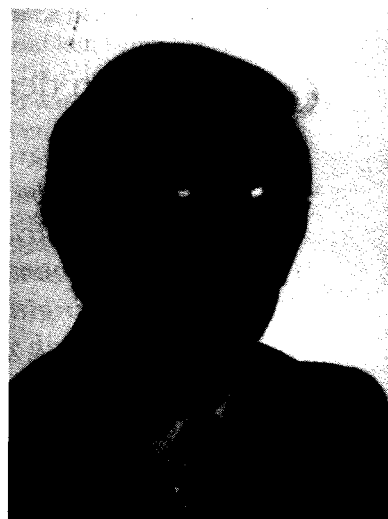
Het is in deze context voor de overheid verleidelijk om maatregelen te overwegen die de spaardrift van de gezinnen ontmoedigen, zoals een eenmalige vermogensbelasting of een hogere voorheffing op de inkomsten uit beleggingen. Een dergelijke aanpak gaat nochtans voorbij aan de diepere oorzaken van de toegenomen spaarneiging van de Belgische gezinnen. Klassieke variabelen zoals de reële interestvoet, de werkloosheid, het gezinsvermogen en de leeftijdsopbouw van de bevolking verklaren een ruim deel van de evolutie van de gezinsspaarquote. Het is echter minder eenvoudig om de gestegen spaarneiging sinds de jaren negentig te verklaren met economische factoren. De onzekerheid die bij de bevolking leeft omtrent het toekomstige budgettaire beleid wordt vaak genoemd als een plausibele verklaring voor het toegenomen voorzorgssparen.

Inzake de Maastricht-doelstelling voor het overheidstekort in 1996 bestaat er weinig twijfel, vermits de regering haar lot op een onlosmakelijke wijze met de realisatie ervan heeft verbonden. Minder duidelijkheid bestaat er echter over het budgettaire pad dat na het bereiken van het drie-procentsobjectief zal worden gevolgd. Zal de hoge overheidsschuld op een bevredigende wijze dalen om in 1999 toegelaten te worden tot de monetaire unie? Toekomstscenario's duiden aan dat dit slechts mogelijk is indien het tekort in 1989 tot onder twee procent van het bbp gedaald is, of met andere woorden indien het overheidssaldo exclusief rentelasten – dat nu reeds meer dan vijf procent van het bbp bedraagt – gestaag blijft toenemen.

In om het even welk scenario dat een toelating tot de monetaire unie waarborgt, speelt de afslanking

van de sociale zekerheid een sleutelrol. Dat benevens de evolutie van de gezondheidszorg ook de dynamiek van de pensioenuitgaven zorgen baart, zal in het licht van de voortschrijdende vergrijzing geen verwondering wekken. De onzekerheid over de hervormingen van het pensioenstelsel spoort de gezinnen aan tot grotere omzichtigheid in hun consumptiegedrag en verklaart wellicht de waargenomen aangescherpte spaardrift. Men kan bijgevolg slechts een herstel van het consumentenvertrouwen verwachten indien de regering in alle duidelijkheid haar plannen ontvouwt voor de toekomstige sociale zekerheid, in het bijzonder voor het pensioenstelsel, en bovendien op een ondubbelzinnige wijze waarborgt dat de pensioenrechten in het hervormde stelsel veilig zijn gesteld.

De vraag of de Belgen meer sparen dan economisch noodzakelijk en verantwoord is, moet in het licht van het voorgaande negatief beantwoord worden. Het ruime spaaroverschot van de particuliere sector weerspiegelt veeleer onderliggende onevenwichtigheden van de economie, meer bepaald een te zwakke investeringsneiging en een budgettaire beleid dat op zoek is naar een nieuw en duurzaam pad.

P. van Rompuy

L R H T